

**Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem
BOSNA I HERCEGOVINA I EVROPSKI IDENTITET
Zbornik sažetaka**

Zenica, novembar 2010. godine

**Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem
BOSNA I HERCEGOVINA I EVROPSKI IDENTITET
Zbornik sažetaka**

Izdavač:
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet

Za izdavača: **prof. dr sc. Halid Kurtović**
Urednik: **mr.sc. Spahija Kozlić**
Prijevod sažetaka na engleski jezik: **mr.sc. Aida Mulalić**
Dizajn i grafička priprema: **BPanel.ba**

Skup je organiziran zahvaljujući finansijskoj potpori Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Organizacioni odbor Naučno-stručnog skupa sa međunarodnim učešćem „Bosna i Hercegovina i evropski identitet“:

1. Prof. dr sc. Halid Kurtović (predsjednik)
 2. Doc. dr sc. Zlatan Meškić (zamjenik predsjednika)
 3. Doc. dr sc. Šefik Baraković (zamjenik predsjednika)
 4. Prof. dr sc. Darko Petković
 5. Prof. dr sc. Željko Škuljević
 6. Doc. dr sc. Tarik Haverić
 7. Mr.sc. Aida Mulalić
 8. Mr. sc. Spahija Kozlić (sekretar)
 9. Ivana Vidović
-

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

339.923:061.1EUJ :338 (497.6)

NAUČNO-stručni skup sa međunarodnim učešćem Bosna i Hercegovina i evropski identitet (2010 ; Zenica) Zbornik sažetaka / Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem Bosna i Hercegovina i evropski identitet, Zenica, novembar 2010. godine ; [urednik Spahija Kozlić]. - Zenica : Univerzitet : Pravni fakultet, 2010. - 52 str. ; 21 cm

ISBN 978-9958-639-24-1

COBISS.BH-ID 18428678

Contents

O NAUČNO-STRUČNOM SKUPU.....	6
DOC. DR SC. DŽEVAD DRINO EVROPSKI IDENTITET I RIMSKOPRAVNI TEMELJI PRAVA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE	13
DR. SC. FIKRET BEČIROVIĆ KORIJENI BOSANSKO-HERCEGOVACKE PLURALNOSTI Kultura, etničnost i identitet.....	14
MR. SC. SPAHIJA KOZLIĆ IDENTITET U TEHNIČKOM DOBU	15
DOC. DR SC. TARIK HAVERIĆ NEPRISTRASNOST: FIKCIJA KAO MORALNI IDEAL	16
DOC. DR. SC. DŽEMAL NAJETOVIĆ MUSLIMANI I NJIHOV IDENTITET U EVROPSKOJ UNIJI.....	17
MR. SC. HAMID KUJEVIĆ RAZLOZI ZA LOBIRANJE I DELOVANJE INTERESNIH GRUPA	19
DOC. DR. RASIM MURATOVIĆ KOSMOPOLITIKA KAO KOLEKTIVNI IDENTITET U 21. STOLJEĆU	20
SANJA SAVIĆ ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST SABORA PO ZEMALJSKOM USTAVU IZ 1910. GODINE.....	22
DOC. DR. SC. ZLATAN MEŠKIĆ LISABONSKI UGOVOR OSNAŽUJE DEMOKRATSKI LEGITIMITET EVROPSKE UNIJE-BUDUĆA ULOGA BOSNE I HERCEGOVINE	23
DOC. DR. SC. MILOŠ PETROVIĆ LJUDSKA PRAVA KAO PARADIGMA EVROPSKOG IDENTITETA.....	25
PROF. DR. HALID KURTVOVIĆ UVODENJE NEKIH NOVIH OBAVEZA ZA OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA PO OSNOVU OBAVEZNOG OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA	27

DR. SC. EDIN RAMIĆ	
EVROPSKI IDENTITET – KOMPARATIVNI ASPEKTI POLARIZACIJE NA „CENTAR“ I „PERIFERIJU“	29
MR. SC. ADNAN MAHMUTOVIĆ	
PROŠIRENJE EU - UGOVOR IZ LISABONA - ZAPADNI BALKAN	29
MR. SC. MAŠA ALIJEVIĆ	
NACIONALNI IDENTITET U EVROPSKOJ UNIJI	30
MR. SC. NINA MEHIĆ	
ZAPADNI BALKAN I EVROPSKE INTEGRACIJE S OSVRTOM NA PROCES INTEGRACIJE BOSNE I HERCEGOVINE U EVROPSKU UNIJU	32
MR. SC. ALAUDIN BRKIĆ	
NORMATIVNO UREĐENJE UGOVORA O FACTORINGU U SVJETLU DOMAČIH I MEĐU-NARODNIH IZVORA PRAVA.....	34
IVANA GRUBEŠIĆ	
EVROPSKO KOMPANIJSKO PRAVO – ODRAZ RAZVOJA EVROPSKOG IDENTITETA U EVROPSKOJ UNIJI I U BOSNI I HERCEGOVINI	36
MR. SC. MUHAMED MUJAKIĆ	
FINANSIJSKE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE KAO PERSPEKTIVA RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE	38
DOC. DR. SC. ADNAN DURAKOVIĆ	
NOVI POGLED NA OPŠTE ELEMENTE KRIVIČNOG DJELA U SLUČAJEVIMA KRIZNIH SITUACIJA I NJIHOV ZAKONSKI TRETMAN	39
DR. SC. BEĆIR MACIĆ	
KAKO POSLIJE RATNOG KONFLIKTA U EVROPSKU UNIJU	41
DOC. DR. SC. ALMIN DAUTBEGOVIĆ	
PROŠIRENO ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČnim djealom u svjetlu posljednjih izmjena krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine	42
DOC. DR. SC. NEDŽAD KORAJLIĆ	
DR. SC. LULZIM TAFA	
MR. SC. DRITON MUHARREMI	
UZROCI, SPECIFIČNOSTI I IZAZOVI TRANSNACIONALNOG KRIMINALITETA KAO FAKTORA NESTABILNOSTI ZEMALJA U TRANZICIJI	44
MR. SC. NEZIR PIVIĆ	
ZAŠTITA PRAVA OŠTEĆENOG KOJA PROIZLAZE IZ DOKUMENATA EVROPSKE UNIJE	45

MR. SC. ENIS OMEROVIĆ

ZLATAN OMERSPAHIĆ, DIPL. IUR.

**ODGOVORNOST DRŽAVE ZA MEĐUNARODNA PROTUPRAVNA DJELA I DIPLOMATIJA
KAO MEHANIZAM RJEŠAVANJA SPOROVA** 47

ADRESAR UČESNIKA..... 50

O NAUČNO-STRUČNOM SKUPU

Uključivanje Bosne i Hercegovine u integracijske procese u svijetu, a posebice u Evropi, uz određene bonusne podrazumijeva i manje ili veće odricanje od dijela tzv. nacionalnog suvereniteta, pogotovo u domenu ekonomije i pravno-sigurnosnih sistema, te prihvatanje seta internacionalnih standarda i normativa. Otuda se nameće nezaobilazno pitanje: kako, metaforički kazano, biti savremen i uključen, a nepotisnut na marginu? Thomas H. Eriksen naglašava da su "nakon pada Zida, Zapadna Evropa i SAD ojačale svoju globalnu dominaciju i sada mašu, kako ekonomskim, tako i vojnim prijetnjama prema zemljama i narodima koji negiraju odreći se svojih izvornih ili revitalizirajućih kulturnih vrijednosti".

On podvlači dva tipa razlike koje se nameću u našem vremenu. Najvažnija je ona između siromašnih i bogatih što je gotovo 100% podudarno s pitanjem razlike u raspodjeli moći i onoga što razdvaja Zapad i ostatak svijeta. Drugi tip jesu kulturne razlike, a one se ispoljavaju najčešće u vidu nametnute ili svjesno prihvaćene akulturacije u sferi obrazovanja, nauke, jezika, nacionalnog i/ili drugog identiteta i sl.

Nije stoga čudno što se danas vrlo često rabi Huntingtonov pojam "*sukoba civilizacija*", pogotovo u jednom „*kaznenon prostoru*“ kakav je Bosna i Hercegovina, društvo na razmeđi triju civilizacija.

Jedno od temeljnih pitanja koje se u naznačenom smislu nameće je gdje su ishodišta ovovremene krize svijeta? Ma koliko to izgledalo paradoksalno, svjedoci smo da su na početku 21. stoljeća brutalno ugrožena osnovna ljudska prava i slobode širom planete, da velike sile demonstriraju neviđenu bahatost, volontarizam i neodgovornost. Paradoks je tim veći što čovječanstvo, kako to slikovito opisa Václav Havel "dobro zna opasnosti sa kojima se suočava: u pogledu prenaseljenosti, zagadenja, nuklearnog širenja, patologije zločina i društvenog otuđenja", ali da "ne čini ništa da se suoči sa njima i da ih otkloni".

Dileme tipa "Evropa – da ili ne" time su veće. Kada je Bosna i Hercegovina u pitanju često se nameću dva stava; prvi da se ovo društvo treba trgnuti i priključiti se prosperitetnim razvojnim procesima bez obzira što oni podrazumijevaju odricanje od dijela tzv. nacionalnog suvereniteta i identiteta i što rezultira prihvatanjem određenih internacionalnih kompetencija i standarda, a alternativa ovom je prepuštiti se budućnosti nezavisno od evropskih standarda i bez obzira na konačne posljedice kao što su izolacionizam, zaostajanje u razvoju, itd.

Razloge za dileme ovog tipa treba tražiti između ostalog i u „odsustvu“ ili barem zamagljenosti pojma evropskog identiteta, kao, što možemo skeptično čuti - artifijeljnog identiteta, i privremenog globalnog utočišta.

Skup bi, u skladu sa navedenim, trebao odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Šta je to kolektivni identitet u 21. stoljeću,
- Pojam „evropskog identiteta“,
- Identitet i integrativni procesi u svijetu,
- Državni identitet BiH na putu ka punopravnom članstvu u EU,
- Razvoj evropskog identiteta u pravu BiH u okviru usklajivanja pravnog poretku BiH sa pravnom stečevinom EU.

ABOUT THE CONFERENCE

Inclusion of Bosnia and Herzegovina in global integration processes means a renunciation of the so-called national sovereignty, especially in economics, law and regulatory systems, and acceptance of many international standards and norms as well. Hence the inevitable question arises: how to be modern, included, and uninhibited in the margin? Thomas H. Eriksen points out that "after the fall of the Wall, Western Europe and the U.S. strengthened its global dominance and now they are waving, both an economic and military threats against countries and peoples who denied to give up their original or revitalizing cultural values."

He emphasizes two types of differences that are imposed in our time. The most important is one that separates rich and poor, which is almost one hundred percent corresponds to the difference in distribution of power and separates developed countries and the rest of the world. The second type are cultural differences, and these are manifested mostly in the form of imposed or knowingly accepted acculturation in education, science, language, national and/or other identity, etc.

Therefore it is not surprising that today we often use the term "clash of civilizations,"(originally used by Huntington), especially in the societies at the crossroads of more than one civilization, like Bosnia and Herzegovina.

The fundamental question refers to the origins of a contemporary crisis of the world. However, as much it may seem paradoxical, we are witnessing the beginning of the 21 st century brutally compromised basic human rights and freedom across the globe, that the great powers demonstrate unprecedented arrogance, irresponsibility and voluntarism. Vaclav Havel described that the paradox is even greater as humanity "knows full well the dangers facing: in terms of overpopulation, pollution, nuclear expansion, the pathology of crime and social alienation," but that "does nothing to deal with them and to eliminate them".

That arrises dilemmas such as "Europe - yes or no".

There are two main views when it comes to Bosnia and Herzegovina. The first one implies that this society should join the prosperous development process regardless of what they imply a waiver of part of the so-called national sovereignty and identity, and resulting in the acceptance of certain international standards and competencies. An alternative to this is to let the future independently of European

standards and regardless of the ultimate consequences, such as isolationism, backwardness in development, etc.

Among others, the reasons for the dilemma of this type can be found in the "absence" of the concept of European identity as a kind of artificial identity or global temporary shelter.

In accordance with the above, the Conference should answer the following questions:

-What does a collective identity mean in the 21st century

-The term of "European identity"

-Identity and integrative processes in the world

-National identity of Bosnia and Herzegovina on its path towards EU membership,

-Development of European identity in Bosnia and Herzegovina within the alignment of the legal system of Bosnia and Herzegovina with the EU acquis

**Naučno-stručni skup sa međunarodnim učešćem
„BOSNA I HERCEGOVINA I EVROPSKI IDENTITET“
Zenica, hotel Dubrovnik, 05. i 06. novembar 2010. godine**

**BIH I EVROPSKI IDENTITET, 5.I 6. NOVEMBAR 2010.
HOTEL “DUBROVNIK”, ZENICA**

Uvodničari:

09:30 Miodrag Simović, predsjednik Ustavnog suda BiH

09:50 Kasim Trnka, redovni profesor, Univerzitet u Zenici

10:25-10:45 Café pauza

1. IDENTITET I INTEGRACIONI PROCESI

10:45-11:00 Dževad Drino, Univerzitet u Zenici

EVROPSKI IDENTITET I RIMSKOPRAVNI TEMELJI PRAVA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE

11:00-11:15 Fikret Bećirović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KORIJENI BOSANSKO-HERCEGOVACKE PLURALNOSTI - KULTURA, ETNIČNOST I IDENTITET

11:15-11:30 Spahija Kozlić, Univerzitet u Zenici

IDENTITET U TEHNIČKOM DOBU

11:30-11:45 Tarik Haverić, Univerzitet u Zenici

NEPRISTRASNOST: FIKCIJA KAO MORALNI IDEAL

11:45-12:00 Džemal Najetović, Univerzitet u Zenici

MUSLIMANI I NJIHOV IDENTITET U EVROPSKOJ UNIJI

12:00-12:15 Hamid Kujević, Univerzitet u Novom Pazaru

RAZLOZI ZA LOBIRANJE I DELOVANJE INTERESNIH GRUPA

12:15-12:30 Rasim Muratović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KOSMOPOLITIKA KAO KOLEKTIVNI IDENTITET U 21. STOLJEĆU

12:30-12:45 Sanja Savić, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Pravni fakultet
ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST SABORA PO ZEMALJSKOM USTAVU IZ 1910. GODINE

12:45-13:00 Diskusija

13:00-14:15 Ručak

2. PRAVNI IDENTITET BIH I EVROPSKA UNIJA

14:15-14:30 Zlatan Meškić, Univerzitet u Zenici

LISABONSKI UGOVOR OSNAŽUJE DEMOKRATSKI LEGITIMITET EVROPSKE UNIJE-BUDUĆA ULOGA BOSNE I HERCEGOVINE

14:30-14:45 Miloš Petrović, Univerzitet u Novom Pazaru

LJUDSKA PRAVA KAO PARADIGMA EVROPSKOG IDENTITETA

14:45-15:00 Halid Kurtović, Univerzitet u Zenici

UVODENJE NEKIH NOVIH OBAVEZA ZA OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA PO OSNOVU OBAVEZNOG OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA

15:00-15:15 Edin Ramić, Fakultet za javnu upravu Sarajevo

EVROPSKI IDENTITET – KOMPARATIVNI ASPEKTI POLARIZACIJE NA „CENTAR“ I „PERIFERIJU“

15:15-15:30 Adnan Mahmutović, Sarajevo

PROŠIRENJE EU - UGOVOR IZ LISABONA - ZAPADNI BALKAN

15:30-15:45 Maša Alijević, Univerzitet u Zenici

NACIONALNI IDENTITET U EVROPSKOJ UNIJI

15:45-16:00 Nina Mehić, Sarajevo

ZAPADNI BALKAN I EVROPSKE INTEGRACIJE S OSVRTOM NA PROCES INTEGRACIJE BOSNE I HERCEGOVINE U EVROPSKU UNIJI

16:00-16:15 Alaudin Brkić, Univerzitet u Zenici

NORMATIVNO UREĐENJE UGOVORA O FACTORINGU U SVJETLU DOMAČIH I MEĐUNARODNIH IZVORA PRAVA

16:15-16:30 Ivana Grubešić, Univerzitet u Zenici

EVROPSKO KOMPANIJSKO PRAVO – ODRAZ RAZVOJA EVROPSKOG IDENTITETA U EVROPSKOJ UNIJI I U BOSNI I HERCEGOVINI

16:30-16:45 Muhamed Mujakić, Pravni institut u Bosni i Hercegovini
FINANSIJSKE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE KAO PERSPEKTIVA RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE

16:45-17:15 Diskusija
17:15-17:45 Café pauza

3. KONFLIKT I KRIVIČNO-PRAVNA TEORIJA

17:45-18:00 Adnan Duraković, Univerzitet u Zenici
NOVI POGLED NA OPŠTE ELEMENTE KRIVIČNOG DJELA U SLUČAJEVIMA KRIZNIH SITUACIJA I NJIHOV ZAKONSKI TRETMAN

18:00-18:15 Bećir Macić, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KAKO POSLIJE RATNOG KONFLIKTA U EVROPSKU UNIJU

18:15-18:30 Almin Dautbegović, Univerzitet u Zenici

PROŠIRENO ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM U SVJETLU POSLJEDNJIH IZMJENA KRIVIČNOG ZAKONA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

18:30-18:45 Nedžad Korajlić, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnsne studije Univerziteta u Sarajevu; Lulzim Tafa, Univerzitet AAB-Priština; Driton Muharremi, Univerzitet AAB-Priština

UZROCI, SPECIFIČNOSTI I IZAZOVI TRANSNACIONALNOG KRIMINALITETA KAO FAKTORA NESTABILNOSTI ZEMALJA U TRANZICIJI

18:45-19:00 Nezir Pivić, Univerzitet u Zenici

ZAŠTITA PRAVA OŠTEĆENOG KOJA PROIZLAZE IZ DOKUMENATA EVROPSKE UNIJE

19:00-19:15 Enis Omerović, Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu; Zlatan Omerspahić, Univerzitet u Zenici
ODGOVORNOST DRŽAVE ZA MEĐUNARODNA PROTUPRAVNA DJELA I DIPLOMATIJA KAO MEHANIZAM RJEŠAVANJA SPOROVA

DISKUSIJA I ZAVRŠNE RIJEČI

SAŽECI IZLAGANJA

Doc. dr. sc. Dževad Drino

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

EVROPSKI IDENTITET I RIMSKOPRAVNI TEMELJI PRAVA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE

U radu se razmatraju uticaji na razvitak bosanskog srednjovjekovnog prava i njegova uloga i značaj u kontekstu tadašnjeg evropskog *ius commune*. Recipirano rimske pravo evropskog srednjovjekovlja vršilo je upliv u pravo banovine, potom kraljevine Bosne, prvenstveno putem prava istočnojadranskih gradova sa kojima je bio najživljiji pravni promet, prevashodno dubrovačkog prava. Na bosansko srednjovjekovno pravo vidljiv je i uticaj ugarskog prava sa sjevera, saskog rudarskog prava u oblasti rudarstva i metalurgije, dok nije zanemarljiv niti upliv kanonskog prava koje je razvijano i šireno iz franjevačkih samostana. Sagledavajući elemente bosanskog srednjovjekovnog prava vidljivo je da je upravo postklasično rimske pravo imalo najveći uticaj i primjenu, uostalom, kao i u drugim zemljama tadašnjeg evropsko-kontinentalnog civilizacijskog kruga, u čemu je i srednjovjekovna Bosna u cijelosti dijelila sudbinu pravnog razvijta susjednih zemalja.

Ključne riječi: Bosansko srednjovjekovno pravo, rimske pravo, statutarno pravo, ugarsko pravo.

EUROPEAN IDENTITY AND BOSNIAN MEDIEVAL LAW BASED ON ROMAN LAW

The paper discusses influences on the Bosnian medieval law development, its role and importance in context of the European *ius commune*. Adopted Roman law influenced the law of the Duchy of Bosnia, then the Kingdom of Bosnia, primarily through the law of Mediterranean cities, where a legal transaction was the liveliest. The influence of the Hungarian law and the Saxon's law was also visible, but the impact of canon law, which was developed and sirens from the Franciscan monastery was not negligible either. Reviewing the elements of the Bosnian medieval law, it is evident that the Roman law had the greatest impact on countries of the former European area, where the Bosnia as a whole shared the fate of the legal development of neighboring countries.

Keywords: Bosnian medieval law, Roman law, statutory law, the Hungarian law.

Dr. sc. Fikret Bećirović

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KORIJENI BOSANSKO-HERCEGOVAČKE PLURALNOSTI KULTURA, ETNIČNOST I IDENTITET

I pored globalacijskih procesa koji vode integraciji i unifikaciji u svim segmentima društva, pitanja kulture, etničnosti i identiteta postaju sve aktuelnija, jer uporedo sa snažnim integracijskim procesima teku procesi nacionalnog buđenja sa svim elementima ostrašćenosti i distinkтивnosti. Ova pitanja su posebno kompleksna na prostoru Bosne i Hercegovine, koja je od pamтивjeka bila pod uticajem raznih kultura, vjera, kultova i velikih civilizacija. Zbog njene burne historije, čestih sukoba, ratova i vladavine velikih osvajačkih sila, mnogi započeti procesi su ostali nedovršeni, a istovremeno su nametnuti novi. U tom smislu u ovom diskursu će se govoriti o bosanskoj kulturnoj polihromiji, multikulturalizmu, divergenciji etničnosti i identiteta od nekad jedinstvenog, monolitnog bosanskog društva do današnje najmanje tri etno zajednice, koje su se sa agresijom na Bosnu i Hercegovinu, konačno izdiferencirale. Dugotrajni procesi diferencijacije bosanskog društva puni su ambivalentnosti; od idiličnog suživota, suglasja i jedinstva različitosti do žestokih sukoba, zločina i genocida, što će posebno biti fokusirano. U tom smislu ova prezentacija će istaći svu kompleksnost i zamršenost u stvaranju Bosanskohercegovačkog državnog identiteta.

ROOTS OF THE PLURALITY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA-CULTURE, ETHNICITY AND IDENTITY

Despite globalization processes that lead to the integration and unification of all segments of society, issues of culture, ethnicity and identity are becoming more and more actual, because along with strong integration processes there are processes of national awakening as well, with all elements of their distinctiveness. These issues are particularly complex in Bosnia and Herzegovina, who had been under the influence of different cultures, religions, cults, and great civilizations. Because of its turbulent history, frequent conflicts, wars and the rule of large invading force, many open processes remained incomplete, and impose a new one. In that sense, we are going to talk about the Bosnian cultural polychrome, multiculturalism, divergence of ethnicity and identity in the formerly unified, monolithic Bosnian society to the present ethnic communities, which have differentiated during the aggression on Bosnia and Herzegovina. Scale process of differentiation of Bosnian society are ambivalence; from the idyllic coexistence, harmony and unity to severe

conflicts, crimes and genocide. This paper will highlight the complexity and intricacy of the establishment of a Bosnian national identity.

Mr. sc. Spahija Kozlić

Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet

IDENTITET U TEHNIČKOM DOBU

Rad tematizira fenomen identiteta u doba tehnike, posebno identitet u takozvanom virtualnom prostoru, koji je otvoren napretkom digitalne tehnike.

S tim u vezi, pojam identiteta dovodi se u direktnu vezu sa „posthumanim“ društвom i njegovim implikacijama na problem slobode.

S druge strane, sloboda se nastoji osmotriti kako u kontekstu novih formi društvenosti, tako i kroz prizmu sve intenzivnijeg dijaloga o evropskom identitetu.

Ključne riječi: identitet, virtualni prostor, igra identiteta, techne.

IDENTITY IN THE AGE OF TECHNOLOGY

The paper discusses the phenomenon of identity in the age of technology, especially the one in the so-called virtual space, which is characteristic for a progress of digital technology.

In this regard, the notion of identity is brought into direct connection with the "post human" society and its implications on the problem of freedom.

On the other hand, freedom is considered at the new context of sociality and more intensive dialogue on European identity.

Keywords: identity, virtual space, the game of identity, techne.

Doc. dr. sc. Tarik Haverić

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

NEPRISTRASNOST: FIKCIJA KAO MORALNI IDEAL

Feministička kritika tradicionalne moralne teorije već je pokazala da »etika prava« ne odgovara društvenim odnosima unutar porodice i u osobnom životu, čija moralna orijentacija zahtijeva emocionalnu reakciju i simpatiju prema nekim stranama, a ne objektivnost i nepristranost. Prema toj analizi, paradigma koja nepristranost izjednačava s moralnošću ne opisuje moralno promišljanje uopšte, već jedan specifičan modalitet tog promišljanja svojstven javnim kontekstima pravosuđa, državne uprave i uređivanja privrednog natjecanja.

U svojoj knjizi *Justice and the Politics of Difference*, Iris M. Young ide još dalje, dovodeći u pitanje pojam nepristranosti čak i u ovim potonjim kontekstima. Preuzimajući Adornovu kritiku identiteta i Derridinu kritiku metafizike prisustva, ona zastupa tezu da je ideal nepristranosti »idealistička fikcija«, i da u moralnoj teoriji on izražava logiku identiteta koja nastoji da razlike svede na jedinstvo.

U ovom tekstu propituje se postupak Iris M. Young, i na pet primjedaba koje ona stavlja protiv ideala nepristranosti pokazuje se da je taj ideal — upravo zbog svoje fiktivnosti — vještačka tvorevina neophodna za održavanje svakog pravnog poretka, pa samim time i za koheziju svakog modernog društva.

Ključne riječi: pravda, nepristranost, moralno promišljanje, Iris M. Young

IMPARTIALITE : UNE FICTION COMME L'IDEAL MORAL

La critique féministe de la théorie morale traditionnelle a déjà démontré que l'« éthique du droit » ne correspond pas aux relations sociales au sein de la famille et dans la vie personnelle, dont l'orientation morale requiert la réaction émotionnelle et la sympathie pour certaines parties et non pas l'objectivité et l'impartialité. Selon cette analyse, le paradigme qui assimile l'impartialité à la moralité ne décrit pas la réflexion morale tout court, mais un mode spécifique de cette réflexion propre aux contextes publics de la justice, de l'administration et de la régulation de la compétition économique. Dans son livre *Justice and the Politics of Difference*, Iris M. Young va plus loin, en mettant en cause le concept d'impartialité dans ces derniers contextes également. En reprenant la critique de l'identité de Theodor Adorno et la critique de la métaphysique de la présence de Jacques Derrida, elle défend la thèse selon laquelle l'idéal de l'impartialité est une « fiction idéaliste » et que dans la théorie morale il exprime la logique de l'identité qui cherche à réduire les différences à une unité.

Le présent texte questionne la démarche d'Iris M. Young, en démontrant sur cinq objections qu'elle soulève contre l'idéal de l'impartialité que ce dernier est —

précisément à cause de sa « fictivité » — un artifice indispensable au maintien de tout ordre juridique, partant, à la cohésion de toute société moderne.

Mots-clés : impartialité, justice, réflexion morale, Iris M. Young

Doc. dr. sc. Džemal Najetović

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

MUSLIMANI I NJIHOV IDENTITET U EVROPSKOJ UNIJI

Prema podacima Organizacije za ljudska prava International Helsinki Federation for Human Rights broj muslimana u EU procjenjuje se na više od 20 miliona.

Prezentacija muslimana u Evropi predstavlja jedan poseban izazov za aktuelnu politiku i društvo kao i sve veći broj muslimana i džamija. Broj učenika koji uzimaju učešće na vjeronauci u javnim školama predstavlja, također, izazov za politiku i ekonomiju kao i za zakonodavce. Novim proširenjem EU povećava se pritisak na aktuelnu politiku u cilju razvijanja novog koncepta za integraciju muslimanske manjine.

Države kao Bugarska, Grčka, Hrvatska, Makedonija, Crna Gora, Rumunija, Srbija i Slovenija koje već stoljećima žive sa muslimanskim manjinama su faktički prisiljene da definišu novu poziciju naspram religije. Poseban značaj u ovom procesu zaslužuje odgoj i obrazovanje muslimanske omladine u JI Evropi, koji treba da povežu nadolazeće generacije muslimana sa jednim evropskim identitetom i modernim vrijednostima kao što su demokratija, ljudska prava i pluralizam u društvu.

Islamsko obrazovanje i odgoj imaju zadatak pomoći i pojasniti mlađim generacijama da je evropski identitet moguć u jednom sekularnom pluralističkom društvu u otvorenom dijalogu sa vlastitom tradicijom. U ovom procesu posebnu ulogu ima zajednički rad i aktivnosti obrazovnih institucija u JI Evropi, sa ciljem da bi se pokušali pronaći odgovori na pitanja koje Evropa iz svoje sopstvene historije ne poznaće, kao npr.: Koje probleme i pitanja predstavlja zajednički život ljudi različitih religijskih shvatanja i kakvu ulogu u ovom procesu ima islamska pedagogija? Na koji najbolji način je moguće etabrirati islamsko obrazovanje i odgoj? Kako je moguće uskladiti islamske vrijednosti sa modernim vrijednostima kao što su ljudska prava, pluralizam, demokratija, sloboda mišljenja?

MUSLIMS AND THEIR IDENTITY IN THE EUROPEAN UNION

„... if You never try to explain something, You will never acknowledge anything“. Howard Zinn, 2002.

Based on data of International Helsinki Federation for Human Rights number of Muslims in European Union is estimated at more than 20 millions.

Presentation of Muslims in Europe is a special challenge for actual policy and society as well as the rising number of Muslims and mosques. Number of students participating in religious teachings in public schools also represents a challenge for policy and economy as well as for lawmakers. With new expansion European Union hardens the pressure on actual policy in order to develop new concept of Muslim minority integration.

Majority of population in Bosnia and Herzegovina, Albania and Kosovo are Muslims. States like Bulgaria, Greece, Croatia, Macedonia, Monte Negro, Romania, Serbia and Slovenia, several centuries living with Muslim minorities, are actually forced to define a new position towards religions. Special importance in this process has nurturing and education of Muslim youth in Southeast Europe, with the duty to connect forthcoming Muslim generations with a european identity and modern values such as democracy, human rights and pluralism are.

Islamic education and nurturing have a task to explain and help younger generations that european identity is only possible within a secular and pluralistic society and in an open dialogue with own tradition. Special role, in this process, is given to the joint work and activities of Southeastern Europe educational institutions, aiming to find solutions and answers to the questions unknown to Europe from her own history. For example: What problems and questions represents co-habitation of people with different religious backgrounds and what is the role of islamic pedagogy? What are the best means to settle up islamic education? How to harmonize islamic values with modern values such as human rights, pluralism, democracy and freedom of thought are?

Key words: Muslims, European Union, Identity, Integration.

RAZLOZI ZA LOBIRANJE I DELOVANJE INTERESNIH GRUPA

Lobiranje se u savremenom smislu može definisati na različite načine od lobiranja kao komunikacije između ljudi, do tehnike javnog zagovaranja odnosno umetnosti ubedljivanja, a predstavlja niz akcija kojima je cilj izvršiti uticaj na donosice odluka. Prema rečniku Websters Dictionary, lobiranje je obraćanje članovima parlamenta u nameri da se utiče na zakonodavstvo. Prema advokatu T. Lefebiru, lobirati ne znači samo uticati, već pre svega analizirati i shvatiti problem, kako bi onima koji odlučuju, objasnili suštinu i posledice.

Ključne riječi: Lobiranje, zagovaranje, komunikacija, interesne grupe

REASONS WHY INTERESTS GROUPS TAKING ACTIONS AND LOBBYING

We can define lobbying in different ways: lobbying as a communication between people, techniques of advocacy and art of persuasion, and a series of actions that aim to influence decision-makers. According to Webster's dictionary, lobbying is addressing members of parliament in order to influence legislation. According to lawyer T. Lefebvre, lobbying means affecting, analyzing and understanding the problem, for those who make decisions, explain the substance and effect.

Keywords: lobbying, advocacy, communication, interests groups

Doc. dr. sc. Rasim Muratović

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KOSMOPOLITIKA KAO KOLEKTIVNI IDENTITET U 21. STOLJEĆU

Biti protiv globalizacije je isto kao biti protiv morske struje. Onaj ko se želi vratiti u svijet prije globalizacije mora znati da će se morati boriti protiv sila koje se ne mogu pobijediti.

To ne znači da je čovjek izgubio borbu za neku bolju budućnost i da je zbog toga zapao u neku vrstu apatije. Ono što mi tvrdimo s tim u vezi je to da svaka ozbiljna i upotrebljiva politička analiza mora imati globalizaciju kao početnu tačku.

Malo je onih koji su pokušali da riješe konkretne izazove globalizacije sa polaznom tačkom u ideji da je svijet mjesto u kojem treba da vlada političko zajedništvo. To je ono o čemu kosmopolitika govori.

Hibridni identiteti, izmješanost, različitost i mnoštvo ključni su pojmovi za kosmopolitiku. Obnovljena radikalna kosmopolitika mora uzeti u obzir ova pitanja. Takođe politika je bazirana na, kao vrh igle tankom univerzalizmu, odnosno insistiranju na tome da su neke vrijedenosti nepovrijedive i zajedničke za sve. Ali, istovremeno, ovaj univerzalizam ide dalje i priznaje razlike.

S tim u vezi ovaj rad daje neke prijedloge koji mogu značiti rješenje mnogih problema koji samo na prvi pogled izgledaju nerješivi.

Balans između razlika i sličnosti mora se pronaći i uspostaviti. Kosmopolitika danas ide upravo tamo gdje su razlike, jer tamo je univerzalizam. Gdje su razlike kosmopolitika se tamo najčešće zalaže za univerzalizam. Tamo gdje je danas zahtjev za jednakost kosmopolitizam se zalaže za pluralizam. Ovo je osnovna mustra razmišljanja koju mi koristimo u pokušaju davanja odgovora na većinu pitanja koja se postavljaju i diskutuju u ovom radu.

Cilj ovog rada je preusmjeravanje političke debate u drugom pravcu - prema mogućnostima, a ne prema zabrinutostima. Ovaj rad nudi globalno razmišljanje umjesto nacionalne zabrinutosti i zauzetosti samim sobom. Rad ima za cilj da natjera čitaoce da razmišljaju o ovim pitanjima. Ovdje se daju smjernice za ovaj radikalni projekt i prezentira optimistička politika za 21. stoljeće. Rad nudi zadovoljstvo i optimizam umjesto apatije i nihilizma.

Ključne riječi: globalizacija; kosmopolitika; kolektivni identitet; hibridni identitet; nacionalna država; razlike; jednakost; univerzalizam; pluralizam; apatija; nihilizam; nada

COSMOPOLITISM AS A COLLECTIVE IDENTITY IN THE 21ST CENTURY

To be against globalization is like being against ocean currents. Any-one who wants to get back into the world before globalization must know that they will have to fight against the forces that can not be beat. That does not mean we lost the fight for a better future and that is why it has fallen into a kind of apathy. What we claim in this regard is that any serious and useful political analysis must have globalization as a starting point. Few have tried to solve the specific challenges of globalization with a starting point in the idea that the world is a place which should govern the political community. This is what the cosmopolitanism is all about. Hybrid identities, mixed, diversity and variety are key concepts for cosmopolitanism. Re-built radical cosmopolitanism must consider these questions. This policy is based on such a thin needle universalism, or insisting that some values are inviolable and common to all. But at the same time, this universality goes further and recognizes the difference. In this regard, this paper provides some suggestions that could mean the solution of many problems that at first glance seem unsolvable.

The balance between difference and similarity must be found and established. Cosmopolitanism today goes exactly where the differences are, because there is a universalism. Where are differences, cosmopolitanism is most committed to universalism. Where is the demand for equality, cosmopolitanism is committed to pluralism. This is the basic pattern of thinking that we use in an attempt to answer most questions that are posed and discussed in this paper. The aim of this study was to divert the political debate in another direction - to the extent possible, and not the concerns. This paper provides a global mindset rather than a national concern and the commitment itself. The paper aims to compel readers to think about these issues. Here are the guidelines given for this radical project and presents an optimistic policy for the 21st century. The work provides satisfaction and optimism instead of apathy and nihilism.

Keywords: globalization; cosmopolitanism; collective identity, hybrid identity, nation-state; differences, equality, universalism; pluralism; apathy, nihilism

Sanja Savić, dipl. iur.

Univerzitet u istočnom Sarajevu
Pravni fakultet

ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST SABORA PO ZEMALJSKOM USTAVU IZ 1910. GODINE

Ove godine se navršilo stotinu godina od donošenja Zemaljskog ustava (štata) za Bosnu i Hercegovinu. S obzirom da se radi o oktroisanom aktu, nastalom nakon aneksije Bosne i Hercegovine, zanimljivo je ukazati na koji način je jedna evropska država poput Austro – Ugarske pokušala da uredi pitanje organizacije i nadležnosti Sabora kao političke institucije. U skladu s tim, autor će pokušati da na osnovu analize odredaba Zemaljskog ustava da odgovor na sledeća pitanja: Na koji način je bio organizovan Sabor? Šta je bilo u njegovoj nadležnosti? Bez namere da ulazi u pravnu prirodu Zemaljskog ustava i pitanje da li se zaista radi o ustavu ili ne, autor se u radu pridržavao zvaničnog naziva tog akta.

THE ORGANIZATION AND JURISDICTION OF PARLIAMENT BY THE CONSTITUTION OF PROVINCE IN 1910.

This year marks one hundred years since the adoption of the Constitution of province (Statute) for Bosnia and Herzegovina. This is a imposed act, created after the annexation of Bosnia and Herzegovina, and it is interesting to point out how one European country like Austria-Hungary, tried to arrange the question of organization and jurisdiction of Parliament as a political institution. The author will try to the analysis of the Constitution of province to answer the following questions: In what way was organized a Parliament? What jobs were in his jurisdiction?

No intention of entering the legal nature of the Constitution of province and whether it really is about the constitution or not, the author of the paper adhered to the official name of the act.

Doc. dr. sc. Zlatan Meškić

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

LISABONSKI UGOVOR OSNAŽUJE DEMOKRATSKI LEGITIMITET EVROPSKE UNIJE-BUDUĆA ULOGA BOSNE I HERCEGOVINE

Pitanje demokratskog legitimiteta EU izaziva brojne diskusije utemeljene na kritici da stalnom integracijom sve više ovlasti prelazi sa država članica na EU, što nije popraćeno istovremenom demokratizacijom Unije. Zbog toga je Lisabonskim ugovorom u UEU uneseno zasebno poglavje sa nazivom „Odredbe o demokratskim načelima“, a čl. 10. UEU objašnjava da je EU zasnovana na reprezentativnoj demokratiji. U EU građane Unije predstavljaju neposredno izabrani članovi Parlamenta, a države članice njihovi predstavnici u Evropskom Savjetu i Savjetu. Kontrolu predstavnika država članica UEU zamišlja kao posrednu kontrolu u okviru koje predstavnici država članica za svoj rad odgovaraju nacionalnim parlamentima ili svojim građanima. Ovdje je već moguće naslutiti neke od najčešće istaknutih demokratskih deficita Unije. Parlament nije predstavnik jedinstvenog „evropskog demosa“, nego se Ugovorima stvara sve čvršće jedinstvo između „naroda Evrope“ (čl. 1. UEU). Narodi biraju svoje predstavnike na osnovu izbornih kampanja u kojima dominiraju nacionalne tematike, bez postojanja istinski evropskih političkih partija i uz veoma nizak odziv glasača. Tako izabran Parlament sastoji se od neproporcionalnog broja predstavnika iz svake države, ima nedovoljne zakonodavne ovlasti, kao i nedovoljne ovlasti kontrole nad ostalim organima. Poglavlje o demokratskim načelima EU ne spominje demokratičnost Komisije kao „vlade EU“, čijeg šefu do Lisabonskog ugovora nisu birali predstavnici građana. Postupci koji se vode unutar pojedinih organa često su zatvoreni za javnost, čime se ističe netransparentnost rada organa EU, ponajviše Savjeta.

Lisabonskim ugovorom ipak je učinjen značajan pomak u otklanjanju najčešće kritikovanih demokratskih deficita EU. Najvažniji napredak ostvaren je u institucionalnom okviru, uvođenjem građanske inicijative, utvrđivanjem pravno obavezujućeg karakter Povelje osnovnih prava EU, te značajno uvećanom ulogom nacionalnih parlamenta. Postavlja se pitanje kako će Bosna i Hercegovina biti spremna odgovoriti novim zadacima postavljenim pred države članice.

DER LISSABONER VERTRAG STÄRKT DIE DEMOKRATISCHE LEGITIMITÄT DER EUROPÄISCHEN UNION-DIE ZUKÜNTIGE ROLLE VON BOSNIEN UND HERZEGOWINA

Die Frage der demokratischen Legitimität der EU verursacht viele Diskussionen, die auf der Kritik gründen, dass mit der ständigen Integration immer mehr Befugnisse von den Mitgliedsstaaten an die EU übertragen werden, ohne dass dieser Prozess von der Demokratisierung der EU begleitet wird. Deshalb wurde mit dem Lissaboner Vertrag ein neues Kapitel mit der Überschrift "Bestimmungen über die demokratischen Grundsätze" eingefügt, und der Artikel 10. erklärt, dass die EU auf der repäsentativen Demokratie beruht. In der EU werden ihre Bürger durch die unmittelbar gewählten Mitglieder des Parlaments vertreten, und die Mitgliedsstaaten durch ihre Vertreter im Europäischen Rat und dem Rat der EU. Die Kontrolle der Vertreter der Mitgliedsstaaten sieht der Vertrag über die EU als mittelbare Kontrolle vor, in deren Rahmen sich die Vertreter der Mitgliedsstaaten vor den nationalen Parlamenten oder vor ihren Bürgern verantworten müssen. Hier kann man bereits einige der am meisten kritisierten demokratischen Defizite der EU erahnen. Das Parlament ist nicht der Vertreter von einem einheitlichen "europäischen Demos", sondern die Verträge schaffen eine immer engere Union "der Völker Europas" (Artikel 1. V-EU). Die Völker wählen ihre Vertreter aufgrund von Wahlkampagnen in denen nationale Themen dominieren, ohne die Existenz von echten europäischen Parteien, und bei sehr niedriger Wahlbeteiligung. Ein so gewähltes Parlament besteht aus einer unverhältnismäßigen Anzahl der Vertreter aus jedem Mitgliedsstaat, hat ungenügende gesetzgebende Befugnisse und ungenügende Kontrollbefugnisse über die anderen EU Organe. Das Kapitel über die demokratischen Grundsätze der EU, sagt kein Wort über die Demokratie der Kommission als der "Regierung der EU", dessen Präsident bis zum Lissaboner Vertrag nicht die Vertreter der Bürger gewählt haben. Die Verfahren, die innerhalb der einzelnen Organe geführt werden, sind oft für die Öffentlichkeit gerschlossen, womit die mangelnde Transparenz der Arbeit der EU zum Ausdruck kommt, vor allem im Rat der EU.

Mit dem Lissaboner Vertrag erfolgte aber ein bedeutender Schritt vorwärts in Bezug auf die Beseitigung der am meisten kritisierten demokratischen Defizite der EU gemacht. Der meiste Fortschritt wurde in Bezug auf den institutionellen Rahmen gemacht, sowie mit der Einführung der Bürgerinitiative, mit dem rechtserbindlichen Charakter der Charta der Grundrechte der EU und der wesentlich erhöhten Rolle der nationalen Parlamente. Es stellt sich die Frage, wie Bosnien und Herzegowina diesen neuen Aufgaben entsprechen kann.

Doc. dr. sc. Miloš Petrović

Državni univerzitet Novi Pazar, Republika Srbija

LJUDSKA PRAVA KAO PARADIGMA EVROPSKOG IDENTITETA

Posledice II svetskog rata na evropskom tlu bile su jedan od glavnih povoda za institucionalizaciju borbe za ljudska prava. Već je Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Rim, 1950) kao svoj lajtmotiv istakla "...duboku veru u one osnovne slobode koje su temelj pravde i mira u svetu ...", i postavila osnove izgradnje jednog zajedničkog, evropskog sistema garancije i zaštite ljudskih prava i sloboda. Ovaj sistem, dalje izgrađivan kroz mehanizme KEBS-a i kasnije OEBS-a, kroz mehanizme EU, i brojne druge, ima jednu neprekinutu nit: vladavinu prava, a ne vladavina ljudi. I zaista, Zapadna Evropa je već krajem 60-ih i polovinom 70-ih, sa odlaskom Salazara, grčkih pukovnika i Franka ostala bez poslednjih samodržaca, osoba čiju vladavinu je odlikovalo brutalno kršenje ljudskih prava, i od tih dana, ona postaje područje jedinstvenog tržišta, spoljne politike i politike odbrane, monetarnog i carinskog sistema; više značajno, a manje uočljivo, ona je u najvećoj mogućoj meri postaje područje vladavine prava i poštovanja demokratskih načela neophodnih za izgradnju sistema zaštite i poštovanja ljudskih prava. Istok Evrope, a posebno zemlje bivše SFRJ u pogledu poštovanja ljudskih prava nalaze se u svojevrsnom paradoksu: Još iz vremena socijalizma preuzete su brojne međunarodno-pravne obaveze poštovanja ljudskih prava, a sa druge strane, kršenja i nepoštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda na području bivše SFRJ dostigli su zabrinjavajuće razmere.

Imati evropski identitet i baštiniti njegove osnovne vrednosti znači imati aktivni pristup zaštiti ljudskih prava, za razliku od prisutnog i nedelotvornog deklarativnog pristupa, koji predstavlja teško nasleđe ali i obrazac ponašanja u većini današnjih država bivše SFRJ.

U ovom radu obrađene su osnovne pravne pretpostavke evropskog sistema ljudskih prava, sa ciljem da se ukaže na potrebu poštovanja jednog pravnog i vrednosnog poretka koji u najvećoj mogućoj meri omogućuje uživanje ljudskih sloboda i prava, ima efikasan sistem njihove zaštite, adekvatne instrumente nadzora i respektabilnu evoluciju koja je etabrirala i određena ljudska prava poslednje generacije na način još uvek nepoznat u većem delu sveta.

HUMAN RIGHTS AS EUROPEAN'S IDENTITY PARADIGM

The consequences of the World War II on european ground were one of the main causes for institutionalization of human rights campaign. European convention for protection of human rights and elemental freedom has emphasized, as it's

capital motive, „...profound belief in those elemental freedoms which are the foundation of justice and peace in the world...“ and therefore established bases for a mutual, european assurance system and protection of human rights and freedom. This system, furthermore upgraded through mechanisms of KEBS and later, OEBS, through mechanisms of EU, and many others, has one constant thread; rule of law, and not the rule of people. With the parting of Salazar, greek colonels and Franco, Western Europe has already in late 60-ies and early 70-ies remained without the last autoarchs, figures whose rule was characterized by the brutal violation of human rights, and since those days, Europe becomes an array of unitary market, foreign and policy of defence, monetary and customs system; distinctively, but less perceived, it becomes, to the maximum extent possible, the array of the rule of law and democratic principles essential for construction of the system for protection and respect of human rights. Considering the respect of human rights, Eastern Europe and the countries of the former YU in particular are in a form of paradox: international legal obligations of human rights respect are undertaken from the socialism era, while on the other side, violation and disrespect of human rights and elemental freedom has reached worrying proportions.

To possess european identity and to inherit it's principal values means to have the active approach to the protection of human rights, which differs from current and inefficient declarative approach, representing the heritage but also the behaviour pattern in majority of the states of the former YU.

This paper has elaborated basic legal requirements of the european human rights system, with the main intention to indicate the necessity for a legal and value classification which would, to the most possible extent, enable the enjoyment of human rights and freedom, having the efficient system of it's protection, adequate instruments for it's surveillance, as well as respectful evolution which has settled up certain human rights of the last generations, still unknown in most of the world.

Prof. dr. sc. Halid Kurtović

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

UVOĐENJE NEKIH NOVIH OBAVEZA ZA OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA PO OSNOVU OBAVEZNOG OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA

Prema Zakonu o osiguranju Federacije BiH, u vrstu osiguranja koje se obavezano ugovara svrstava se i osiguranje motornih vozila. Time su imaoци motornih vozila obavezani da svoje vozilo osiguraju za eventualne štete pričinjene trećim licima, a osiguravajuća društva obavezna su da prihvate osiguranje tih vozila.

Međusobni odnos navedenih lica pored obaveza, podrazumijeva i prava koja iz njega proizlaze, što se opredmećuje zaključenjem ugovora o osiguranju.

Kako su česti sporovi između društava za osiguranje i lica kojima je nanesena šteta neophodno je utvrditi ko se po osnovu osiguranja motornih vozila za štete pričinjene trećim licima može pojavitи kao subjekt obeštećenja.

Predmet ovog rada je analizirati normativne uslove ostvarivanja prava naplate potraživanja, za štete nastale uslijed udara motornog vozila.

Kao pravna radnja, čin ugovaranja osiguranja, pored pravnih, proizvodi i ekonomskе efekte. Naime, ugovarač osiguranja u svojstvu vlasnika ili korisnika motornog vozila dužan je osiguravaču platiti premiju osiguranja na ime prenosa obaveze za štete pričinjene trećim licima. S druge strane, osiguravajuće društvo kao osiguravač prihvata da za naplaćenu premiju osiguranja, kao cijenu preuzetog rizika, oštećenom licu za štetu na stvarima, ozljedu ili smrt, isplati Zakonom i ugovorom utvrđeni iznos.

Shodno naznačenim elementima obaveznosti, a na osnovu analize zakonskih akata i uslova osiguranja, cilj rada je utvrditi koja lica i u kojim slučajevima, imaju pravo na novčano obeštećenje, za pretrpljenu materijalnu ili nematerijalnu štetu, pričinjenu motornim vozilom.

Ključne riječi: osiguranje, motorna vozila, oštećeni, premija, šteta i obaveza osiguranja

INTRODUCTION OF SOME NEW OBLIGATIONS FOR INSURANCE COMPANIES BASED ON COMPULSORY INSURANCE OF MOTOR VEHICLES

According to the Insurance law of the Federation of Bosnia and Herzegovina, the owners of motor vehicles are obligated to ensure their vehicles for any damage caused to a third party. Insurance companies are required to accept the insurance of these vehicles.

The interrelation of these entities, along with obligations, implies certain rights that derive from that relation and performe in the insurance contract.

Disputes between insurance companies and damaged parties are frequent, so it is necessary to determine who can occur as the subject of compensation based on motor insurance for damages caused to third parties.

The subject of this paper is to analyze the legal conditions for collection of claims for damage caused due to impact of the vehicle. In addition to legal consequences the insurance contract causes economic effects as well. Specifically, an owner or user of a motor vehicle is obligated to pay the insurance premium for damages caused to third parties. On the other hand, the insurance company, as an underwriter agrees to pay a determined amount to the third party as the price of risk taken. Considering the above, the aim of this paper is to determine situations and persons entitled to cash compensation for suffered pecuniary or non-pecuniary damage caused by a motor vehicle.

Keywords: insurance, motor vehicles, damaged party, premiums, losses, liability Insurance

Dr. sc. Edin Ramić

Fakultet za javnu upravu Sarajevo

EVROPSKI IDENTITET – KOMPARATIVNI ASPEKTI POLARIZACIJE NA „CENTAR“ I „PERIFERIJU“

Raspravljanje o „identitetskim problemima“ Bosne i Hercegovine i u kontekstu liberalno-demokratskog pristupa njihovom „rješavanju“ nameće pitanje određenja šireg evropskog identiteta (evropskog građanina). Ustvari postavlja se pitanje šta predstavlja evropski identitet i šta su temeljne osnove tog identiteta? Tradicionalna političko-filozofska argumentacija navodi liberalnu i ustavnu demokratiju, sekularizam i slobodu tržista kao osnove tog identiteta.

EUROPÄISCHE IDENTITÄT – KOMPARATIVER GESICHTSPUNKT DER POLARISIERUNG AUF „DAS ZENTRUM“ UND „DIE PHERIPHERI“

Diskussionen über „die Identitätsprobleme“ Bosnien und Herzegowinas und in dem Kontext des liberal-demokratischen Zuganges zu ihrer „Lösung“ zwingt die Frage der Bestimmung breiterer europäischer Identität (europäischen Bürgers) auf. Eigentlich stellt sich die Frage, was die europäische Identität darstellt und was die Grundlagen dieser Identität sind? Traditionale politisch-philosophische Argumentation führt die liberale und verfassungsmässige Demokratie, Sekularisierung und die Marktfreiheit als die Grundlagen dieser Identität auf.

Mr. sc. Adnan Mahmutović

PROŠIRENJE EU - UGOVOR IZ LISABONA - ZAPADNI BALKAN

U posljednjih 15 godina EU je gotovo uđostručila broj država članica, a proširenje je postalo njen gotovo trajni fenomen. Član 49. Ugovora o EU dopunjavajući kriterije iz Kopenhagena, osigurava pravni okvir za proširenje. S tim u vezi u radu

se razmatra proces proširenja EU u kontekstu novih rješenja u Ugovoru iz Lisabona povezano sa mogućnosti skorog proširenja EU na područje Zapadnog balkana.

Ključne riječi: Proširenje, Evropska unija, Ugovor iz Lisabona, Zapadni balkan, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

EU ENLARGEMENT - TREATY OF LISBON - WESTERN BALKANS

In last 15 years the EU almost doubled the number of its member states, and enlargement became almost continuous phenomena in the EU. Article 49 of the Treaty on European Union, supplemented by the Copenhagen criteria, provides the framework for enlargement. In this sense, the paper discusses the process of EU enlargement in the context of the new Lisbon solutions , connecting with the possibility of forthcoming EU enlargement in the Western Balkans.

Keywords: Enlargement, European Union, Treaty of Lisbon, Western Balkans, Stabilisation and Association Agreement.

Mr. sc. Maša Alijević

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

NACIONALNI IDENTITET U EVROPSKOJ UNIJI

Pripadnici jedne nacije imaju određene specifičnosti, prepoznatljive osobine kao i lični osjećaj pripadnosti koji čine njihov nacionalni identitet. Nacionalni identitet je svijest o pripadnosti određenoj nacionalnoj grupi koja uključuje postojanje zajedničkih vjerovanja, vrijednosti i ciljeva. Ideja nacionalnog identiteta zaživjela je kada je državni suverinitet došao u krizu, jer se odbacivao kralj-vladar kao izvor suvereniteta. Tražio se novi izvor suvereniteta, a u ponudi je bio određeni broj ideja, među njima i ideja o naciji. Ulazak u Evropsku uniju za nacionalnu državu

znači propusnicu za ubrzani ekonomski napredak i niz drugih privilegija. Članstvo u Evropskoj Uniji donosi prednosti ali i mane, jedna od njih je gubitak nacionalnog identiteta. Evropski identitet guši nacionalni i dovodi do njegovog zanemarivanja. Države više nemaju svoj identitet nego jedan zajednički- evropski. Nacionalna država u kontekstu Evropske unije stavljen je u sasvim nov i drugaćiji prostor. Tako Evropska unija ruši međudržavne granice i pokušava uspostaviti evropsko društvo, evropske građane, i evropski identitet, a na drugoj strani pokušava pomiriti svu raznolikost nacionalnih identiteta pod jednim zajedničkim nazivom- evropski identitet.

NATIONAL IDENTITY IN THE EUROPEAN UNION

Members of one nation have a certain specificity, recognized features, as well as personal sense of belonging, which constitute their national identity. National identity is the awareness of belonging to a particular national group that includes the existence of shared beliefs, values and goals. The idea of national identity is achieved when the state sovereignty came to a crisis, because of waste king- sovereign as the source of sovereignty. There was need for a new source of sovereignty, and there was a certain number of ideas, including ideas about the nation. Joining the European Union for the national state is a pass for accelerated economic progress and a number of other privileges. Membership in the European Union brings advantages but also disadvantages, one of them is the loss of national identity. European identity strangle national identity and leads to its neglect. States doesn't have their own identity anymore than one common-European. The national state in the context of the European Union was placed in an entirely new and different space. Thereby, the European Union desolate borders between states and tries to establish a European society, European citizens and European identity, and on the other side is trying to reconcile the diversity of national identities under one common name-European identity.

Mr.sc. Nina Mehić

Sarajevo

ZAPADNI BALKAN I EVROPSKE INTEGRACIJE S OSVRTOM NA PROCES INTEGRACIJE BOSNE I HERCEGOVINE U EVROPSKU UNIJU

„Ideja ujedinjene Evrope bila je san nekolicine. Kasnije je postala nada za mnoge, a danas je nužnost za sve.“

Konrad Adenauer

Činjenica da su ratovi na Balkanu obilježili i početak i kraj 20. stoljeća otvara jedno novo razdoblje u smislu preuzimanja evropske odgovornosti za balkansku regiju. Države Zapadnog Balkana, u širem geografskom smislu, pripadaju regiji Jugoistočne Evrope. Iako je termin „Jugoistočna Evropa“, gledano istorijski, manje opterećen negativnim konotacijama od termina „Zapadni Balkan“, njegova upotreba istovremeno implicira priznavanje činjenice da ova regija čini dio Evrope i da su problemi regije evropski problemi. Stoga je i politička strategija Evropske unije prema Bosni i Hercegovini određena pojmom Zapadni Balkan.¹ U političkom smislu, termin Zapadni Balkan predstavlja strogo određenu geopolitičku cjelinu prema kojoj Evropska unija ima definisanu vanjsku politiku u cilju integracije država ove regije u Evropsku uniju.

Pristupanje Bosne i Hercegovine i ostalih država Zapadnog Balkana zajednici evropskih država predstavlja osnovni motivacioni impuls za poduzimanje političkih i ekonomskih reformi. Istovremeno, integracija regije Zapadnog Balkana u Evropsku uniju javlja se i kao uslov stabilnog razvoja i mira u Evropi, pa je integriranje ovih država u interesu i same Unije. Upravo je motiv stvaranja dugoročne stabilnosti na evropskom tlu bio pokretačka snaga koja je vodila stvaranju jedinstvene zajednice evropskih država. Naime, vizija ujedinjenja evropskih država u obliku koji je aktuelan, vezuje se za drugu polovicu 20. stoljeća. S obzirom na razaranja u Drugom svjetskom ratu koji je Evropu doveo na rub propasti, Winston Churchill je u svom govoru 19. septembra 1946. godine u Cirihi (Zürich) iznio ideju o ujedinjenim evropskim državama rekavši: „Moramo izgraditi neku vrstu ujedinjenih država Europe, a prvi korak u tom pravcu mora biti partnerstvo između Njemačke i Francuske...“²

1 Države koje uključuje Proces stabilizacije i pridruživanja – politike EU za Zapadni Balkan, su sljedeće: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Srbija, uključujući Kosovo, kao što je definisano Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244

2 Cit. po: M. Fritzler, G. Unser: „Die Europäische Union“, Bundeszentrale für politische Bildung, Bonn 1998, str.15

Međutim, valja naglasiti da se ideje evropskog ujedinjavanja javljaju mnogo ranije. Tako se u radovima brojnih autora, ideje Karla Velikog (747.-814.) uzimaju kao početak stvaranja ujedinjene Evrope. Kasnije će mnogi državnici, filozofi i umjetnici posezati za idejama ujedinjene Evrope. Prisjetimo se Dantevog djela „De Monarchia“ (oko 1316) koje reflektira srednjovjekovne predstave o univerzalnoj moći imperije, a kasnije i Kantovog „Vjećnog mira“ (1795) u kojem se razrađuje ideja o evropskoj dugotrajnoj republikanskoj federaciji država. Dakle, ideje o ujedinjenju evropskih država imaju svoje korijene još u daljoj prošlosti, ali su aktualizirane nakon Drugog svjetskog rata.

Od samog početka, evropske integracije su zamišljene kao komplementarni projekat ujedinjenja država i naroda u okviru Ujedinjenih nacija (UN). U institucionalnom smislu, temelji Evropske unije postavljeni su osnivanjem Evropske zajednice za ugalj i čelik (ECSC), projekta kojeg je 9. maja 1950. godine incirao francuski ministar vanjskih poslova Robert Schuman, inspirisan idejama italijanskog federaliste Altierija Spinelija (Altieri Spinelli) i francuskog funkcionaliste Žana Monea (Jean Monnet). Njihove ideje su bile zasnovane na ujedinjenju evropskih država na ekonomskim principima, dok su mir i sigurnost bili osnovni motivi uteviljenja Zajednice. Od tada, Evropa u kontinuitetu već više od šezdeset godina ostvaruje ekonomske, političke i sigurnosne integracije.

Otvaranje perspektive punopravnog članstva u EU za mnoge države se pokažalo kao najbitnija pretpostavka stabilnog političkog i ekonomskog razvoja. Istovremeno, gledano s evropske perspektive, proširenje Evropske unije predstavlja najvažniji doprinos stvaranju zone stabilnosti, sigurnosti i zaštite temeljnih ljudskih prava u Evropi. S aspekta globalizacije, sasvim je jasno da je sam proces globalizacije postao neizbjegjan i nezaustavljiv, te da istovremeno podrazumijeva različite oblike integracija.

Naime, cijelo posljednje desetljeće 20. stoljeća, regija Zapadnog Balkana se nalazila u eri okarakterisanoj političkim i ideološkim preokretima, nacionalnim pokretima i nemirima, što je između ostalog dovelo do političke i ekonomske deintegracije i djelomično gravitirajućeg prestrukturiranja društva. Unutar procesa integracije Zapadnog Balkana u EU, prijem države BiH u članstvo EU predstavlja dovršetak internacionalizacije bosanskohercegovačkog pitanja i osnova je njenog stabilnog političkog, socijalnog i kulturnog razvoja.

WESTERN BALKANS AND THE EUROPEAN INTEGRATIONS WITH EMPHASIS ON BOSNIA AND HERZEGOVINA

The fact that wars in the Balkans marked the beginning and the end of the 20th century opens a new era in terms of taking European's responsibility for Balkan region. In wider sense, the Western Balkans belongs to the region of Southeast Europe. Although the term "Southeast Europe", from historical point of view,

is less burdened by negative connotations of the term "Western Balkans", its use also implies the fact that this region is part of Europe and that they share the same problems. Therefore, the concept of Western Balkans defines the political strategy of the European Union to Bosnia and Herzegovina. Politically the concept of "Western Balkans" is a geopolitical entity to which the European Union has defined foreign policy in the integration of countries of this region into the European Union.

Accession of Bosnia and Herzegovina and other countries of the Western Balkans to the community of European countries is the main motivation for taking the pulse of political and economic reforms.

Mr. sc. Alaudin Brkić

Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet

NORMATIVNO UREĐENJE UGOVORA O FACTORINGU U SVJETLU DOMAČIH I MEĐUNARODNIH IZVORA PRAVA

U savremenim uslovima poslovanja prisutne se određene poteškoće u domaću finansiranju i kreditiranju subjekata poslovanja u nacionalnim i međunarodnim okvirima koje se nastoje prevazići uvođenjem specifičnih metoda, tehnika i ugovornih instrumenata. U jednu od tih metoda se ubraja i factoring posao, te ugovor o factoringu kao ugovorni instrument njegove realizacije nastao sredinom pedesetih godina prošlog vijeka na prostoru SAD. Ne postoji jedinstven stav u pravnoj teoriji i zakonodavstvima pojedinih država u pogledu terminološkog, pojmovnog i pravnog određenja ugovora o factoringu. U ovom radu se analizira postojeća regulativa i njeni nedostaci za uspješno odvijanje factoring poslova na prostoru BiH koje je najvećim dijelom oslonjeno na sferu autonomije volje ugovornih strana i kombiniranje elemenata već postojećih imenovanih ugovora, kao što su ugovor o cesiji, ugovor o djelu, ugovor o kreditu, ugovor o bankarskoj garanciji i ugovor o komisionu. Polazeći od specifične konstrukcije i različitih vrsta ugovora o factoringu koji utiču na prava i obaveza ugovornih strana, te njegovog razgraničenja u odnosu na druge

slične ugovorne institute nastoje se dati odgovori na pitanja unaprjeđenja factoring poslova i postojećeg pravnog okvira u BiH uvodenjem bilo posebnih pravila u već postojećem ZOO ili donošenjem posebnog propisa koji bi se ticao ove tematike uz poseban akcenat na rješenja Konvencije o međunarodnom factoringu donesene pod okriljem UNIDROIT-a.

Ključne riječi: factoring posao, ugovor o factoringu, predugovor, globalna cijena, notifikacija, del credere rizik.

FACTORING IN DOMESTIC AND INTERNATIONAL LAW

There are certain difficulties in modern business conditions related to financing and lending business entities operating in national and international frameworks that can be overcome by the introduction of specific methods, techniques and contractual instruments. Factoring and contracting instrument of its realization, formed in the last century on the territory of the United States, are some of them. There is no unique position in the jurisprudence and legislation of individual countries in terms of terminology, the conceptual and legal definition of factoring contract. This paper analyzes the existing legislation and its shortcomings for the successful implementation of factoring operations in Bosnia and Herzegovina, as a sphere of the contracting parties' free will to combine elements of existing designated contracts such as assignment contract, service contract, loan agreement, banking guarantee agreement and commission contract. Starting from the specific structure and different types of factoring agreements which affecting the rights and obligations of the parties, and theirs demarcation to similar agreements, the paper seeks courses for improving factoring operations in the legal framework in Bosnia and Herzegovina. One of them implies special rules in existing legislation, while another implies adoption of special regulations that will be concerned on this subject, with emphasis on principles contained in the Convention on International Factoring.

Keywords: factoring business, factoring contract, preliminary, global assignment, notification, del credere risk.

Ivana Grubešić, dipl. iur.

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

EVROPSKO KOMPANIJSKO PRAVO – ODRAZ RAZVOJA EVROPSKOG IDENTITETA U EVROPSKOJ UNIJI I U BO- SNI I HERCEGOVINI

Višestoljetni pokušaji objedinjenja evropskih zemalja u cilju razvoja evropskog identiteta dobili su svoj epilog tek pedesetih godina 20. stoljeća, osnivanjem Evropske zajednice za ugljen i čelik. Potreba da se poslijeratna Evropa ujedini te na taj način postane konkurentna tadašnjim najvećim silama svijeta, SAD-u i SSSR-u, dovela je do stvaranja prvog savremenog obilježja evropskog identiteta – jedinstvenog tržišta u Evropi. Nesigurnost tadašnjih nacionalnih tržišta potakla je države da uspostave jedinstveno tržište utemeljeno na četiri slobode, uzimajući u obzir raznolikosti nacionalnih privrednih sistema. Potreba za slobodom kretanja i poslovanja bez obzira na nacionalne granice, omogućavajući u isto vrijeme i slobodan protok kapitala, roba i usluga, ne bi bila ostvarena bez omogućavanja i slobode osnivanja kompanija. Temeljeći se na slobodi osnivanja kompanija, međusobnom priznanju istih od strane svih država u Evropi te poštujući pravo konkurenkcije, evropsko kompanijsko pravo počelo se razvijati tek sedamdesetih godina. I kao što je evropski identitet sazdan od raznolikosti nacionalnih identiteta, evropsko kompanijsko pravo kao jedan od osnova evropskog identiteta, razvija se poštujući različitosti privrednih sistema, primjenjujući u isto vrijeme najoptimalnija rješenja predviđena nacionalnim zakonodavstvima u pogledu aktualnih pitanja. Tridesetogodišnji razvoj evropskog kompanijskog prava ukazuje na primjenu različitih pravnih sredstava s jednim ciljem – stvaranjem svijesti o jedinstvenoj Evropi u kojoj je omogućena sloboda kretanja i poslovanja pojedinca bez obzira na nacionalne granice. U tom smjeru teži i modernizacija evropskog kompanijskog prava, predviđena Akcionim planom iz 2003. i 2006. godine. Time će se učiniti korak bliže ka simplifikaciji i približavanju nacionalnih propisa na polju poslovnih odnosa.

Težeći za uspostavljanjem jedinstvenog ekonomskog prostora kao preduvjeta za članstvo u Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina obavezna je uskladiti pravo privrednih društava sa postojećim evropskim kompanijskim pravom. Postupnim sprovođenjem mjera predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, omogućiti će se privrednim subjektima bosanskohercegovačkog tržišta potrebna konkurenčnost za efikasno i uspješno poslovanje na jedinstvenom evropskom tržištu, stvarajući u isto vrijeme i preduvjet za razvoj evropskog identiteta na domaćem tržištu.

EUROPEAN COMPANY LAW – A REFLECTION OF THE DEVELOPMENT OF EUROPEAN IDENTITY IN THE EUROPEAN UNION AND IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

The attempts to unite European lands and peoples with a view to develop European identity harking back centuries were concluded with the foundation of the European Steel and Coal Community in the 1950s. Necessity to join the postwar Europe thus rise to the status of an equal to the economies of USA and SSSR, the superpowers of the era, led to laying the first foundation for the further development of the modern European identity – the single European market. The insecurity incumbent in the national markets at that time induced the states to create the single market based on the four freedoms of movement, still taking into account the diversities and discrepancies between the national systems. The need for people to move and conduct business in a free manner regardless of the national borders and for free movement of capital, goods and services would not be entirely satisfied without also enabling companies to be founded in the likewise manner. Founded in the freedom to establish companies freely, and the recognition these companies received from all member states, respectful of the right to competitiveness, the 1970s in Europe can be distinguished by the ascent of European company law. Just as the European identity is constituted on the differences of national traditions, so has the European company law, as a basic pillar of European identity, developed respecting the differences of the economic systems, always striving for the optimal response, provided by the national legislature, to the current issues. The thirty-year development of the European company law points to the application of different legal remedies in accomplishing a single goal - creating an awareness of a unified Europe marked by the freedom of an individual to live and do business unimpeded by the restrictions the national borders pose to that ideal. With the same ideal in mind we are moving towards a modernization of European company law, as intended by the Action plan from 2003 and 2006. This will be a step in the direction of further simplification and reducing the gap between the national regulations in the field of European company law.

Aiming to create a single economic space as a prerequisite to the EU membership, Bosnia and Herzegovina is obliged to harmonize the national company law with the existing European company law. A gradual implementation of the guidelines and measures defined by the Accession and stabilization agreement will provide the business entities in Bosnian market with the necessary competitiveness to efficiently and successfully operate in the single European market creating the foundation for generating the European identity in domestic markets.

Mr.sc. Muhamed Mujakić

Pravni institut u Bosni i Hercegovini

FINANSIJSKE INSTITUCIJE EVROPSKE UNIJE KAO PERSPEKTIVA RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE

Člankom se daje pregled najvažnijih finansijskih institucija Evropske unije. Bosna i Hercegovina je država opredjeljena za put evropskih integracija. Bosna i Hercegovina je 25. novembra 2005. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) Evropskoj uniji. To je jedan u nizu važnih koraka ka evropskim integracijama BiH. Pristupom u zajednicu evropskih država – Evropsku uniju, naša država će imati mogućnost pristupa evropskim bankama. Glavne finansijske institucije EU su: Evropska investicijska banka, Evropski investicijski fond, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj, itd.

Ključne riječi: Evropska unija, finansijske institucije EU, razvoj.

FINANCIAL INSTITUTIONS OF THE EUROPEAN UNION – AS PERSPECTIVES TO DEVELOPMENT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

This article gives an overview of the most important financial institutions of the EU. Bosnia and Herzegovina signed the Stabilization and association agreement on 25th of November 2005. It is one of the important milestones in the process of european integration. By accessing to the european union our country will also gain access to the funds and banks of that community. The main financial institutions of the EU are: European Investment Bank, European Investment Fund, European Central Bank, European Bank for Reconstruction and Development, etc.

Key words: European Union, Financial Institutions of EU, EU Funds, development.

Doc. dr. sc. Adnan Duraković

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

NOVI POGLED NA OPŠTE ELEMENTE KRIVIČNOG DJE- LA U SLUČAJEVIMA KRIZNIH SITUACIJA I NJIHOV ZA- KONSKI TRETMAN

Sve brojnije i sve opasnije uznemiravanje društva i javnog reda i mira predstavlja ogroman izazov za nadležna tijela, prije svega policiju i tužilaštvo. Uznemiravanje društva za koja ne postoje rutinizirani odgovori ili zahtijevaju neuobičajno angažiranje resursa označavamo kao krizna stanja.

Šta je krizna situacija i kako je prevazići u krivičnopravnim i menadžersko-kriminalističkim granicama, kao i pogled na krivična djela sa kriznim posljedicama činu suštinu ovog rada.

Svako od tih krivičnih djela pojedinačno za nadležna tijela stvara odgovarajuće organizacione i funkcionalne zahtjeve za njihovo rješavanje, a nemogućnost istih da ih riješe takve situacije vodi krizi. Te krize jesu organizacionog ili internog tipa, ali kako je djelovanje policije, tužilaštava i sudova pod paskom javnosti, medija, izvršne i zakonodavne vlasti one poprimaju i eksterni karakter.

Iako se radi o krizama uslijed organizacione ili funkcionalne slabosti one imaju pravne posljedice na zakonsku obavezu otkrivanja krivičnih djela, prikupljanje dokaza i hvatanje učinilaca.

Funkcionalni element kod ovakvih krivičnih djela se može razumjeti kao specifični oblik socijalne štetnosti ili društvene opasnosti i zbog svojeg značaja i specifičnosti treba biti posebno tretiran i izdvojen.

Iz ovoga proizlazi da za djela sa kriznim potencijalom krivična sankcija ne bi bila proporcionalna i ne bi odgovorala težini djela. Naime, radi se o tome da u dilema sa kriznim potencijalom postoji jedan novi (funkcionalni) elemenat kojeg nije obuhvatila zakonska definicija krivičnog djela .

Za razliku od drugih krivičnih djela posljedica se manifestira više na insitutucije nego na žrtve čime se utiče i na druge unutar zajednice. Time je zlo kao posljedica veće, a kazna mora odgovorati posljedici.

Ključne riječi: krivično djelo, kriza, krivični zakon, organizacija, sankcija

NEW VIEW AT THE CRIME IN CRISIS SITUATIONS AND DEVELOPMENT OF FORMS OF LEGAL TREATMENT

The growing and increasingly threatening harassment of society and public order and peace is a huge challenge for the competent authorities, especially the police and prosecutors. This serious harassment of society, for which there are no routine answers, or they require unusual engagement of the resources, indicates a crisis situation.

What the crisis situation is and how to overcome it in the crime – juridical and management – crime limits, and defining the crisis situation, makes the essence of this work.

Each of these crimes does individually request an adequate organizational and functional condition for its solution, and the inability to resolve such situations provokes the crisis. These crises are of an organizational or internal type, but since the action of police, courts and prosecutors are under the scrutiny of public, media, executive and legislative power, they acquire an external character. Although there are the crisis due to organizational or functional weakness, they have some legal consequences and involve the obligation of disclosure of criminal acts, collecting evidence and arresting the perpetrators of criminal acts.

Functional elements of such crimes can be understood as a specific form of social hazard or social danger, and because of its importance and specificity it should be put apart and separately treated.

From this it follows, that for the acts with crisis potential, a criminal sanction would not be proportional and equivalent to the weight of crime. Namely, in the crime with crisis potential, there is a new functional element which is not included in the legal definition of crime.

Unlike other crimes, the consequences of it affect more the institutions than immediate victims, and that pertains also to other people within the community. These criminal consequences have to be correspondingly punished.

Keywords : crime, crises, criminal law, organization, sanctions

Dr.sc. Bećir Macić

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

KAKO POSLIJE RATNOG KONFLIKTA U EVROPSKU UNIJU

Evropska Unija želi zemlje, koje su izašle iz konflikta, sa stabilnom unutrašnjom ustavno-pravnom strukturom, izgrađenim državnim mehanizmom sposobnim za komunikaciju, posebno u pogledu ostvarivanja njenih odluka, etničkom koegzistencijom, saniranim ratnim posljedicama, dobrim odnosima sa susjedima, aktivnom ekonomskom osnovom. Bosna i Hercegovina, kao zemlja koja je izašla iz ratnog konflikta i njene mogućnosti za prijem u EU tema je ovog rada. U ovoj državi su počinjeni brojni zločini, i onaj najteži genocid, ubijano i ranjavano stanovništvo, rušeni i devastirani objekti, osnivani koncentracioni logori, destruiran ustavnopravni poredak, razorene vrijednosti, stvorena etnička homogenizacija sa dominacijom nacionalnog kriterija.

U radu se obrađuje nekoliko aspekata, čija realizacija u BiH stvara uslove za evropske integracije. Radi se o suočavanju sa prošlošću, tranzicijskoj pravdi, civilnom društvu, prilagođavanju ustavno pravne strukture institucionalnom mehanizmu EU, prevenciji genocida i drugih zločina.

Ključne riječi: Ratni konflikt, Evropska unija, Bosna i Herzegovina.

HOW TO ENTER THE EUROPEAN UNION AFTER WAR CONFLICT

The European Union wants to have countries that have emerged from conflict, with a stable internal constitutional and legal structure, built state mechanism capable of communicating, particularly with regard to implementation of its decisions, ethnic co-existence, repaired war consequences, good relations with its neighbours, active economic foundation. Bosnia and Herzegovina as a country that has emerged from the war conflict and its possibilities for entering the European Union represents the topic of this paper. In this country numerous crimes were committed, including the worst one that is genocide, civilian population were killed and injured, buildings were destroyed and devastated, concentration camps were formed, the constitutional order was destroyed, the values of this state were destroyed, ethnic homogenization was created, with the dominance of the national criteria. This paper discusses several aspects, whose implementation in Bosnia and Herzegovina produces the conditions for European integrations. It is about

confronting the past, the transitional justice, the civil society, the constitutional adjustment of the legal structure to the institutional mechanism of the EU, the prevention of genocide and other crimes.

Key words: war conflict, European Union, Bosnia and Herzegovina.

Doc. dr. sc. Almin Dautbegović

Univerzitet u Zenici

Pravni fakultet

PROŠIRENO ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI Pribavljeni KRIVIČNIM DJELOM U SVJETLU POSLJEDNIH IZMJENA KRIVIČNOG ZAKONA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Posljednjim izmenama i dopunama KZFBiH izvršene su značajne intervencije u tekstu važećeg KZFBiH, kako u opštem tako i u posebnom djelu. U dosadašnjoj verziji zakona uz princip da niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom, imovinska korist se mogla oduzeti samo sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno. Tužilac kao zastupnik države bi u svakom predmetu morao dokazati da je imovina osuđenog proizvod krivičnog djela, što je u praksi predstavljalo nepremostivu teškoću. Analiza dosadašnjeg zakonskog rješenja i sudske prakse u vezi sa oduzimanjem imovinske koristi pribavljenje krivičnim djelom nametnulo je problem dokaznog standarda odnosno raspodjele terete dokazivanja da je određena imovina stečena krivičnim djelom.

Teškoće u primjeni materijalnog prava i nedovoljan uspjeh države da u sudskim postupcima organizovanog kriminala uspješno dokaže stvarnu visinu imovinske koristi stečene krivičnim djelom motivisale su zakonodavca da uvede u tekst KZFBiH institut proširenog oduzimanja imovinske koristi stečene krivičnim djelom. To dalje podrazumjeva podjelu tereta dokazivanja između tužilaštva i odbrane. Te-

ret dokazivanja tužilaštva je na pružanju dovoljno dokaza da se opravdano vjeruje da je takva imovina pribavljena krivičnim djelom a druga strana je dužna pružiti dokaze da je imovinu stekla zakonito.

Ključne riječi: tužilaštvo, sud, imovinska korist, organizovani kriminal.

EXPANDED SEIZURE OF PROFIT GAINED BY CRIMINAL ACTIVITY ACCORDING TO THE RECENT CRIMINAL LAW AMENDMENTS

Recent changes and amendments to the Criminal Law of the Federation of Bosnia and Herzegovina made significant interventions in its original text. In its previous version those kind of proceeds could be taken only if there was the court decision which established that the crime was committed. It means that the prosecutor as a representative of the State, had to prove in every case that the convicts property is product of his crime, which constituted an insurmountable obstacle in practice. Those issues imposed the problem related to burden of proof that certain assets acquired through criminal activity.

Difficulties that have occurred in court cases of organized crime, especially in applying the substantive law and inability to prove the actual amount of profit gained by criminal activity motivated the legislature to expand seizure of that kind of profit. It implies sharing of the burden of proof between the prosecution and defense. The prosecution has to provide sufficient evidence that such property is gained by criminal activity and the other party is obliged to provide evidence that the property was acquired legally.

Keywords: prosecution, courts, profit gain, organized crime

Doc.dr.sc. Nedžad Korajlić

Pravni fakultet Univerziteta u Zenici, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Univerzitet AAB-Priština, Pravni fakultet Univerziteta u Travniku.

Dr.sc. Lulzim Tafa

Univerzitet AAB-Priština

Mr.sc. Driton Muharremi

Univerzitet AAB-Priština

UZROCI, SPECIFIČNOSTI I IZAZOVI TRANSNACIONALNOG KRIMINALITETA KAO FAKTORA NESTABILNOSTI ZEMALJA U TRANZICIJI

Međunarodne ili transnacionalne kriminalne organizacije su organizovane kriminalne grupe koje imaju stranu komponentu ili djeluju preko državnih granica, što uključuje organizovanu mrežu trgovanja drogom, terorističke operacije, operacije krijumčenja ljudima, trgovinu oružjem za masovno uništenje, itd. Zbog toga je izuzetno značajno da sve zemlje, a posebice zemlje u tranziciji budu proaktivne u identifikaciji potencijalnih ili pravih transnacionalnih kriminalnih organizacija, te da dijele te informacije, od samog saznanja, sa susjednim zemljama, ili zemljama obuhvaćenim planovima tih transnacionalnih kriminalnih organizacija.

Dokazi o kriminalnim aktivnostima mogu posjedovati različite agencije za provedbu zakona, a da niti jedna sama nema dovoljno podataka da provede analizu kriminalne organizacije, što bi u konačnici sigurno postiglo cilj. Takvo proaktivno istraživačko djelovanje je vitalan prvi korak u sprječavanju transnacionalnog kriminala da pređe državne granice.

Ključne riječi: transnacionalni kriminal, agencije za provedbu zakona, proaktivna filozofija.

REASONS, THE SPECIFICS AND CHALLENGES OF TRANSNATIONAL CRIME AS AN INCONSISTENCY FACTOR IN COUNTRIES IN TRANSITION

The international or criminal transitional organizations are organized criminal groups, which have a foreign component or operate across the state borders, including the organized network of drug trafficking, terrorist activities, activities dealing with human beings contrabands, trade involving weapons of mass destruction

etc. Therefore, it is very important that all countries, particularly countries that are in transition to be proactive in the identification of transnational criminal organizations to real or potential, and to exchange such information, the findings, with neighboring countries or countries involved plans of these transnational criminal organizations.

Various agencies for implementation of law may possess evidence for criminal activities, but no single agency can possess sufficient data to conduct an analysis of criminal organization, which ultimately will be sure to reach the goal. Such a proactive research activity is the first vital step in prevention of transnational crime in crossing the state borders.

Key terms: *transnational crime, agencies for implementation of law, proactive philosophy.*

Mr. sc. Nezir Pivić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet

ZAŠTITA PRAVA OŠTEĆENOG KOJA PROIZILAZE IZ DOKUMENATA EVROPSKE UNIJE

Položaj žrtve i oštećenog u krivičnom postupku tretiran je velikim brojem međunarodnih dokumenata, što svakako ukazuje na veliki značaj o njenom položaju u krivičnom postupku. Tim dokumentima nastoji se obezbjediti pomoć žrtvi tokom cijelog postupka, povećanje bezbjednosti žrtava i suočenje neprijateljnosti na najmanju moguću mjeru, dozvoljavanje žrtvi da se čuje njeno mišljenje, informisanje o postupku i izbjegavanje odgovlačenja krivičnog postupka.

Neki od dokumenata Evropske unije, koji značajno doprinose zaštiti položaja žrtve i oštećenog u krivičnom postupku su „Okvirna odluka unije o položaju žrtve u krivičnom postupku“ od 15.3.2001.godine. Ova odluka je značajan korak u poboljšanju položaja žrtve u krivičnom postupku, kao i uvažavanje i priznanje njenih interesa. Svrha je dokazati žrtvi da se njena prava poštuju i na taj način vratiti joj osjećaj sigurnosti i dostojanstva koje je narušeno krivičnim djelom. Zatim Evropska

konvencija o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, čiji je potpisnik i Bosna i Hercegovina. Ova konvencija predviđa prava na ostvarivanje naknade štete koja je nastala izvršenjem krivičnog djela. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda je jedna od najznačajnijih dokumenata Vijeća Europe. Međutim, ovaj dokument nije na direktn način razmatrao položaj žrtve i oštećenog. Ovakav odnos prema žrtvi krivičnog djela kroz praksu provodili su Sud i Komisija. Statut i pravila o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda, takođe posvećuju veliku pažnju pravima žrtve u krivičnom postupku koji sadrže čitav niz materijalno-pravnih i procesnih rješenja. Ovim statutom na jasan način je ukazano koja prava žrtva mora imati u krivičnom postupku.

PROTECTION OF THE DAMAGED PARTY RIGHTS, ACCORDING TO THE EUROPEAN UNION DOCUMENTS

Position of the victim and the damaged party in the criminal procedure is dealt with in a lot of international documents, which indicates a large significance of that position in the criminal procedure. These documents are to provide help to the victims during the whole procedure, bigger safety to the victims and as less inconvenience as it is possible, to let the victims say their opinions, to inform themselves about the procedure and to avoid delays in the criminal procedure.

Some of the European Union documents, which significantly contribute to the protection of the position of the victims nad the damaged in the criminal procedures are 'The framework decision on the position of the victim in the criminal procedure' made on 15.03.2001. This decision is a significant step in improving the position of the victims in the criminal procedure, as well as in accepting and acknowledging their interests. The purpose is to prove to the victims that their rights are not violated and to restore the feeling of safety and dignity, which is violated by the criminal procedure. Then there is European convention on the compensation of victims of violent crimes, whose signatory is also Bosnia and Herzegovina. This convention entitles to compesation victims of violent crimes. European convention for the protection of human rights and fundamental freedoms is one of the most significant documents of the European Council. However, this document did not consider the position of the vicitims and the damaged directly. This attitude towards the victims of the criminal act was carried out by the Court and the Commission. The statute and rules of procedure and evidence of the International criminal court also pays attention to the rights of the victims in the criminal procedure and have a lot of legal and procedural solutions. This statute clearly indicates which rights victims must have in the criminal proced

Mr. sc. Enis Omerović

Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu

Zlatan Omerspahić, dipl. iur.

ODGOVORNOST DRŽAVE ZA MEĐUNARODNA PROTUPRAVNA DJELA I DIPLOMATIJA KAO MEHANIZAM RJEŠAVANJA SPOROVA

U radu se istražuje odgovornost država kao subjekata međunarodnoga prava za međunarodna protupravna djela, kao i diplomacija kao mehanizam rješavanja međunarodnih sporova mirnim putem, uz osrt na bosanskohercegovačku diplomaciju kao sredstvo za brže priključenje Bosne i Hercegovine euroatlantskim integracijama.

Rad je koncipiran u dva dijela. U prvome dijelu govori se o odgovornosti država za međunarodna protupravna djela. Polazna tačka jeste osnovni postulat Povelje Ujedinjenih nacija, a to je da su mir i sigurnost, odnosno prijateljski odnosi među državama najveće vrijednosti međunarodne zajednice koje države, kao subjekti međunarodnoga prava, najčešće krše i ugrožavaju. Odgovornost države još uvijek je sporno pravno i političko pitanje bez obzira što postoje, kako međunarodna krična djela, tako i delicti građanskoga prava, koje načelno čine isključivo države, kao pravni subjekti preko svojih organa i osoba.

Kršenja međunarodnih obaveza među državama nerijetko završavaju oružanim sukobom koji predstavlja apsolutnu negaciju ljudskih prava i sloboda. Autori su mišljenja da potencijali diplomacije, kao sistemskog i cjelovitog mehanizma za mirno rješavanje sporova između država, nisu dovoljno iskorišteni. Zarad ovih razloga u drugome dijelu rada govoriće se o vrstama, sredstvima i dometima diplomacije u navedenome svjetlu. Mirno rješavanje sporova je vrlo značajno pitanje za cijelu međunarodnu zajednicu, jer je to istodobno i obaveza država. Autori se, također, kritički osvrću i na diplomatiju i diplomatske odnose Bosne i Hercegovine, kao i na koji način diplomacija može biti od koristi Bosni i Hercegovini, kao tranzicijskoj državi, koja svoj identitet i budućnost želi vidjeti u euroatlantskim integracijama.

STATE RESPONSIBILITY FOR INTERNATIONALLY UNLAWFUL ACTS AND DIPLOMACY AS A MECHANISM FOR DISPUTES SETTLEMENT

The paper explores the responsibility of states as subjects of international law for the international unlawful acts, and diplomacy as a mechanism for settlement

of international disputes by peaceful means, with reference to the BiH diplomacy, as an instrument of quickly connecting Bosnia and Herzegovina's Euro-Atlantic integration.

The paper is divided into two parts. The first part deals with the responsibility of states for internationally unlawful acts. The starting point is the basic postulate of the United Nations Charter, and that is that peace and security as well as friendly relations among states represent the maximum value of the international community which states, as subjects of international law, violate the most. State responsibility for international crimes or offenses in civil law is still a contentious legal and political issue, which states commit, as a legal entity, through their organs and individuals.

Violations of international obligations between states often ending in the armed conflict that is the absolute negation of human rights and freedoms. The authors believe that diplomatic resources represent systematic and comprehensive mechanism for the peaceful resolution of disputes between states, that are not sufficiently exploited. For the sake of these reasons, in the second part of the work, the authors state about the resources and achievements of diplomacy in the above-mentioned light. Peaceful settlement of disputes is a very important issue for the entire international community, because it is also a state obligation. The authors will critically review diplomacy and diplomatic relations of Bosnia and Herzegovina, as well as on how diplomacy can be beneficial to Bosnia and Herzegovina, as a transitional state, which sees its identity and the future inside the Euro-Atlantic integration.

ADRESAR UČESNIKA

doc.dr. sc.Dževad Drino
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
dzevad.drino@prf.unze.ba

Prof. dr. sc. Halid Kurtović
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
halidk@bih.net.ba

doc. dr. sc.Džemal Najetović
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
aida_n2@hotmail.com

mr. sc. Nezir Pivić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
nezir.pivic@yahoo.com

doc. dr. sc. Adnan Duraković
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
adnan.durakovic@prf.unze.ba

mr. sc. Spahija Kozlić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
spahija@gmail.com

doc. dr. sc. Zlatan Meškić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
zmeskic@hotmail.com

doc. dr. sc. Rasim Muratović
Institut za istraživanje
zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava
Univerziteta u Sarajevu
mrasim@bih.net.ba

mr. sc. Muhamed Mujakić
Pravni institut u BiH
muhamed.mujakic@gmail.com

mr.sc. Enis Omerović
Institut za istraživanje zločina
protiv čovječnosti i
međunarodnog prava
Univerziteta u Sarajevu
enis.omerovic@institut-genocid.ba

doc. dr. sc. Almin Dautbegović
Univerzitet u Zenici,
Pravni fakultet
aleph@bih.net.ba

dr. sc. Fikret Bečirović
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu
fikret.becirovic@unmo.ba

doc. dr. sc. Tarik Haverić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
thaveric@hotmail.com

Sanja Savić, dipl. iur.
Univerzitet u Istočnom Sarajevu
Pravni fakultet
sanja.savic@live.com

doc. dr. sc. Miloš Petrović
Državni univerzitet Novi Pazar, Republika Srbija

doc. dr. sc. Edin Ramić
Fakultet za javnu upravu Sarajevo
e_ramic@hotmail.com

mr. sc. Adnan Mahmutović
Sarajevo
mahmut.beg@hotmail.com

mr. sc. Maša Alijević
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
m.alijevic@gmail.com

mr. sc. Nina Mehic
Sarajevo
nina.mehic@gmail.com

mr. sc. Alaudin Brkić
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
alaudin.brkic@yahoo.com

Ivana Grubešić, dipl. iur.
Univerzitet u Zenici
Pravni fakultet
ivana_grubesic@yahoo.com

dr.. sc. Bećir Macić
Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu
m.becir@yahoo.com

doc. dr. sc. Nedžad Korajlić
Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu
nkorajlic@fknbih.edu

dr. sc. Lulzim Tafa
Univerzitet AAB-Priština

mr.sc. Driton Muharremi
Univerzitet AAB-Priština

mr.sc. Hamid Kujević
Univerzitet u Novom Pazaru